NN 122/2019 (12.12.2019.), Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-1876/2018 i U-III-1898/2018 od 14. studenoga 2019.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

2425

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Drugom vijeću za odlučivanje o ustavnim tužbama, u sastavu sutkinja Ingrid Antičević Marinović, predsjednica Vijeća, te suci Mato Arlović, Snježana Bagić, Davorin Mlakar, Rajko Mlinarić i Miroslav Šumanović, članovi Vijeća, u postupku koji su ustavnim tužbama pokrenuli Lidija Horvat iz Zagreba i Silvano Radobuljac iz Pule, na sjednici održanoj 14. studenoga 2019. jednoglasno je donio

ODLUKU

I. Ustavna tužba podnositeljice Lidije Horvat se usvaja.

II. Ustavna tužba podnositelja Silvana Radobuljca se djelomično usvaja.

III. Ukidaju se:

– presuda Županijskog suda u Velikoj Gorici broj: Gž-1483/2016-2 od 6. veljače 2018.

– presuda Općinskog suda u Novom Zagrebu broj: Pn-2/2016-44 od 27. travnja 2016.

IV. Predmet se vraća Općinskom sudu u Novom Zagrebu na ponovni postupak.

V. Utvrđuje se da je zbog dugotrajnosti sudskog postupka podnositeljici Lidiji Horvat povrijeđeno pravo na suđenje u razumnom roku zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.) te joj se na temelju članka 63. stavka 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst) određuje primjerena naknada u iznosu od 9.500,00 kuna.

VI. Naknada iz točke V. izreke ove odluke bit će isplaćena iz državnog proračuna u roku od tri (3) mjeseca od dana podnošenja zahtjeva podnositeljice Ministarstvu pravosuđa Republike Hrvatske za njezinu isplatu.

VII. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

i

RJEŠENJE

I. Ustavna tužba podnositelja Silvana Radobuljca odbacuje se u dijelu koji se odnosi na povredu prava na suđenje u razumnom roku, zajamčenog člankom 29. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.).

II. Ovo rješenje objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje odluke

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Ustavne tužbe podnijeli su Lidija Horvat iz Zagreba (U-III-1876/2018; u daljnjem tekstu: prvopodnositeljica) i Silvano Radobuljac iz Pule (U-III-1898/2018; u daljnjem tekstu: drugopodnositelj), tužitelji u parničnom postupku koji je prethodio ustavnosudskom postupku (u daljnjem tekstu: podnositelji).

Ustavna tužba podnesena je protiv presude Županijskog suda u Velikoj Gorici broj: Gž-1483/2016-2 od 6. veljače 2018. (u daljnjem tekstu: drugostupanjska presuda), kojom je odbijena žalba podnositelja i potvrđena presuda Općinskog suda u Novom Zagrebu broj: Pn-2/2016-44 od 27. travnja 2016. (u daljnjem tekstu: prvostupanjska presuda).

Prvostupanjskom presudom odbijeni su tužbeni zahtjevi podnositelja, kojima je svaki od njih radi naknade štete tražio 80.000,00 kn s pripadajućim zakonskim zateznim kamatama.

2. Podnositelji smatraju da su im osporenom presudom povrijeđena ustavna prava zajamčena člankom 29. stavkom 1. i člankom 35. Ustava te da su povrijeđeni članak 6. stavak 1. i članak 8. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (»Narodne novine – Međunarodni ugovori« broj 18/97., 6/99. – pročišćeni tekst, 8/99. – ispravak, 14/02. i 1/06.; u daljnjem tekstu: Konvencija). Prvopodnositeljica smatra da joj je osporenom presudom povrijeđeno i ustavno pravo zajamčeno člankom 28. Ustava te da je povrijeđen članak 6. stavak 2. Konvencije. Iako se izričito ne poziva na te odredbe, iz sadržaja drugopodnositeljeve ustavne tužbe proizlazi da i on smatra da je došlo do povrede istih.

3. Za potrebe ustavnosudskog postupka pribavljen je spis Općinskog suda u Novom Zagrebu broj: Pn-2/2016.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

4. U postupku koji je prethodio ustavnosudskom postupku predmet spora bili su tužbeni zahtjevi podnositelja kojima je svaki od njih tražio naknadu štete nastale objavom predmetnog novinskog članka. Ostale bitne činjenice i okolnosti razmatranog predmeta vidljive su iz obrazloženja prvostupanjske i drugostupanjske presude.

4.1. U obrazloženju prvostupanjske presude u bitnome navedeno je:

»(...) ono što je sporno i što je osnovni izvor povrede prava osobnosti tužitelja na koju se pozivaju tužitelji jest oprema teksta koja na osebujan način stvara štetnu informaciju. To je u prvom redu naslov teksta, te druga grafička oprema na koje upućuje i zahtjev za ispravak informacije. Tipično je da naslove i drugu opremu određuje urednik što je slučaj i ovom slučaju kako ističe svjedokinja (...).

Točni su navodi tužbe da isti naslov predstavlja tvrdnju koja je istaknuta veličinom slova i položajem naslova, te koja nema u sebi srž informacije da se samo radi o prijavi jer se bezuvjetno tvrdi da su 'Odvjetnici klijente tražili preko pedofila u zatvoru'. Sadržaj naslova popraćen slikama tužitelja po ocjeni suda ostavlja ružan prvi dojam na svakog čitatelja koji otvori predmetnu stranicu novina, jer je to prvo što uočava. Posebno je neugodno što ih se dovodi u nedopuštenu poslovnu suradnju sa 'pedofilom u zatvoru', koja je društvena kategorija među najnižima u shvaćanju opće javnosti. Takav naslov, posebno grafički istaknut iznad ostavlja krivi dojam u odnosu na sadržaj samog članka koji prenosi sadržaj prijave i sumnje utvrđene od strane zatvorske uprave. Ovdje valja istaknuti da s druge strane, već nadnaslov sadrži djelomično pojašnjenje 'Zbog povrede kodeksa zatvor u Remetincu prijavio pravnike Silvana Radobuljca i Lidiju Horvat', kao i prvi okvir iznad tekst 'OBRANA' u kojem se iznose tvrdnje II-tužiteljice.

Tuženik tvrdi da bi svaki prosječni čitatelj bez obzira na njegove sposobnosti pročitao cijeli tekst i očito kako smatra tuženik proanalizirao i promislio sav sadržaj istoga, a da bi dobio uravnoteženu informaciju, dok tužitelj tvrde da je naslov članka vrlo upečatljiv te da znatan broj čitatelja prelistavanjem dnevnih novina stječe isključivo dojam putem naslova. Zbog navedenog je sporna činjenica utjecaja ovako iznesenih informacija na čitatelje Večernjeg lista o prijavi HOK-u protiv tužitelja gdje naslov stvara dojam izvjesnosti, a tek tekst članka daje pravu informaciju.

Sud prihvaća da se načelno može ustvrditi da sav tekst novinskih članaka nije jednakovrijedan, te da o veličini i položaju, te o grafičkoj obradi ovisi i značaj informacija i primjerice cijena oglasnih prostora, kao i da se velik dio informacije u komunikaciji među ljudima prenosi neverbalno, a ovdje u slučaju novina grafičkim komuniciranjem. Također je poznato da senzacija povećava interes i prodaju medija, pa je često u medijima prisutan određeni otklon od naslova i sadržaja cijele informacije iz teksta. Međutim, u ovom konkretnom slučaju nije dovoljno obrazloženo niti dokazano da bi kod prosječnog čitatelja ovako izložene informacije opravdano stvarale i ostavljale negativan dojam, i u kojem razmjeru čitatelja koji bi dovoljan za ocjenu o postojanju povrede prava tužitelja. Ovdje je dodatno bilo potrebno razlučiti i povrede prava koje nastaju već iz čitanja pravilno prenesnih činjenica iz prijave HOK-u iz teksta članka, za koje tuženi ne može odgovarati temeljem čl. 21. st. 4. toč. 1. ZM-a, te prekomjerne i protupravne povrede nastale opisanim odabirom naslovom i grafičkog rješenja članka.

Kako je na tužiteljima teret dokaza za ove bitne činjenice koje se spominju u tužbi i tijekom postupka te na koje upire i tuženik, sud temeljem čl. 221.a ZPP-a zaključuje da iste nije dokazane u mjeri preko opisane načelne mogućnosti koja nije dovoljna za utvrđivanje jasne uzročnosti između naslova i grafičke obrade i povreda te intenziteta i obima povreda. Zbog navedenog se ne može utvrditi postojanje svih elemenata odgovornosti za štetu, i to poglavito uzročne veze između protupravne štetne radnje – objave naslova neprimjerenog sadržaju članka naglašenog grafičkom obradom i nastalih povreda te njihov intenzitet, pa je tužbene zahtjeve tužitelja valjalo odbiti u cijelosti.

Ove činjenice nije bilo moguće utvrditi iz iskaza tužitelja i svjedokinja (...), jer niti jedna od tih osoba nema potrebna stručna znanja i isustva u ocjeni i razlučivanju potrebnih činjenica. Sud prihvaća kako je već navedeno općepoznate činjenice o postojanju utjecaja opreme teksta i učinku na čitatelje o čemu svakako svjedoče svi ovi iskazi, ali detaljno i relevantno razlučivanje tih učinaka, posebno u odnosu na postojanje neprotupravnog i protupravnog dijela neugodnosti koju tužitelji trpe, se ne može izvršiti na temelju njih, a iz iskaza svjedokinja je jasno da ovo razgraničenje nisu jasno izvršile.«

4.2. U obrazloženju drugostupanjske presude u bitnome navedeno je:

»Vezano uz žalbeni razlog o počinjenju bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 1. ZPP u svezi s odredbom čl. 221a ZPP koji u žalbi iznosi 2. tužiteljica, navodeći kako je prvostupanjski sud odbio prijedlog za saslušanje svjedoka (...) jer su navedeni svjedoci predloženi na iste okolnosti kao i saslušani svjedoci (...), valja odgovoriti kako je točan žalbeni navod kako je prvostupanjski sud pogrešno primijenio pravilo o teretu dokazivanja u smislu odredbe čl. 221a. ZPP, jer se isto pravilo ne može primijeniti u slučaju kada prvostupanjski sud ne izvede sve predložene dokaze. Tek u slučaju kada se na temelju svih izvedenih dokaza ne može sa sigurnošću utvrditi neka činjenica, o postojanju činjenice zaključit će se primjenom pravila o teretu dokazivanja.

No, nepravilna primjena odredbe čl. 221a. ZPP nije bila, niti je mogla biti od utjecaja na donošenje zakonite i pravilne odluke, zbog čega nije počinjena navedena bitna povreda na koju upire 2. tužiteljica i to iz sljedećih razloga.

Tužitelji u tužbi kao i prethodno upućenom zahtjevu za objavu ispravka objavljene informacije kao štetnu radnju navode opremu spornog članka, odnosno njegov naslov 'Odvjetnici klijente tražili preko pedofila u zatvoru'. Smatraju kako naslov teksta prejudicira utvrđenje da je sadržaj podnijete prijave istinit i osporavaju da bi postupali na način kako je to prikazano u podnijetoj prijavi.

Na temelju gore navedene opreme spornog članka prvostupanjski sud utvrđuje kako oprema spornog članak na 'osebujan način stvara štetnu informaciju' no potom utvrđuje kako 1. tužitelj i 2. tužiteljica nisu dokazali uzročno posljedičnu vezu između te protupravne štetne radnje i nastalih povreda, slijedom čega utvrđuje neosnovanost njihova tužbenog zahtjeva.

Prema utvrđenju ovoga suda, prvostupanjski sud pogrešno utvrđuje postojanje protupravnosti objavom navedenog naslova jer isti objektivno nije podoban nanijeti štetu bilo 1. tužitelju, bilo 2. tužiteljici. Tim naslovom se ni na koji način ne prejudicira utvrđenje da je sadržaj nesporno podnijete prijave Hrvatskoj odvjetničkoj komori istinit, kako neosnovano tvrde 1. i 2. tužitelji. Također su neosnovani i žalbeni navodi kako se tim naslovom 1. tužitelju i 2. tužiteljici vrijeđa presumpcija nevinosti jer se ni na koji način, bilo opremom spornog članka, bilo sadržajem istoga 1. tužitelju i 2. tužiteljici ne stavlja na teret počinjenje bilo kakvog kaznenog djela (već se iznosi činjenica podnošenja disciplinske prijave i moguće vođenje disciplinskog postupka povodom iste).

Niti daljnjim tekstom objavljenog članka tužiteljima nije od strane tuženika nanesena šteta, na što osnovano tuženik ukazuje tijekom postupka.

Iz sadržaja cjelokupnog članka jasno proizlazi kako se člankom prenosi sadržaj prijave koja je prije objave spornog članka podnijeta Hrvatskoj odvjetničkoj komori zbog povrede Kodeksa odvjetničke etike od strane 1. tužitelja i 2. tužiteljice. Iz očitovanja predsjednika Komore proizlazi kako će se disciplinski postupak tek provesti. U članku se potom navodi izjava 2. tužiteljice koja je u svoje ime i ime 1. tužitelja potvrdila postojanje prijave protiv njih i iznijela tvrdnju kako su oboje osporili osnovanost iste i potvrdila kako je (...) njihova stranka koju zastupaju.

Iz sadržaja iskaza 2. tužiteljice (s kojim je izrijekom bio suglasna i 1. tužitelj koji je saslušan nakon nje) proizlazi kako oboje zaključuju da je prijava Odvjetničkoj komori odmazda uprave Zatvorskog sustava prema njima jer nisu znali kako spriječiti tužbe koje su u velikom broju (zastupajući preko sto zatvorenika) podnijeli zbog uvjeta u zatvorima.

Slijedom navedenog, posebno istaknuta kvalifikacija kaznenog djela jedne od njihovih stranaka, tužiteljima nije objektivno niti mogla nanijeti bilo kakvu štetu jer se u svom svakodnevnom radu susreću sa strankama protiv kojih se ili vode kazneni postupci ili su već na izdržavanju kazni zbog počinjenih kaznenih djela te i nadalje zastupaju i (...), bez obzira na prirodu kaznenog djela zbog kojeg je osuđen.

Šteta zbog objave spornog članka eventualno je mogla nastati njihovoj stranci čije je puno ime i prezime, kvalifikacija te okolnosti počinjenja kaznenog djela objavom sporne informacije učinjeno dostupno širem krugu čitatelja, no isto nije predmet ovoga postupka, niti na bilo koji način može utjecati na isti.

Na žalbene navode 2. tužiteljice kojima ukazuje na sadržaj svog iskaza kojima je istakla svoju edukaciju i rezultate svoga rada, valja odgovoriti kako isti nisu bili predmetom spornog članka zbog čega niti prvostupanjski sud nije imao posebnog razloga cijeniti njezin iskaz u tom dijelu. Iz njezinog iskaza kao i iz iskaza svjedoka (...) proizlazi kako su posljedice proizašle objavom spornog članka (koje ona doživljava kao štetu) u uzročnoj vezi s činjenicom podnošenja disciplinske prijave Hrvatskoj odvjetničkog komori i interesom koji su razlozi te prijave proizveli u njezino okolini. Slijedom navedenog, prvi uzrok nastanka štete za koju 1. tužitelj i 2. tužiteljica tvrde da im je nastala je činjenica podnošenja disciplinske prijave Hrvatskoj odvjetničkoj komori (povodom koje se nesporno vodi postupka), a ne objava spornog članka od strane tuženika.

Vezano uz sadržaj objavljene informacije u daljnjem tekstu samog članka, prvostupanjski sud je u postupku pravilno utvrdio kako se u članku iznose navodi prijave Ministarstva pravosuđa, Uprave za zatvorski sustav, Hrvatskoj odvjetničkoj komori, zatim izjava predsjednika Hrvatske odvjetničke komore (...) o mogućim sankcijama, a nakon toga izjave 2. tužiteljice koja navodi da je upoznata sa prijavom, da je (...) nudio ugovore na svoju ruku i demantira osnovanost prijave i prihvaća iskaz autorice članka utvrđujući da je njezino postupanje bilo profesionalno i uravnoteženo jer su kontaktirane sve zainteresirane strane. Prvostupanjski sud pravilno utvrđuje i postojanje interesa javnosti za događaje o kojima je pisano i pravilno cijeni sadržaj članka uravnoteženim i objektivnim izvještajem o radnjama javnog tijela, koje je prijavilo 1. tužitelja i 2. tužiteljicu Hrvatskoj odvjetničkoj komori za moguće povrede Kodeksa odvjetničke etike i posljedično navedenom pravilno sadržajno primjenjuje materijalno pravo sadržano u odredbi čl. 21. st. 4. toč. 1. i 3. ZM, utvrđujući kako ne postoji protupravnost u postupanju tuženika vezano uz sadržaj samog članka koji je objavljen, a što žalbenim navodima 1. tužitelja i 2. tužiteljice nije dovedeno u sumnju.«

III. PRIGOVORI PODNOSITELJA

5. Prvopodnositeljica u bitnome navodi da su novine (tuženik) »senzacionalistički objavile bombastičan naslov« ne prenijevši njime točnu informaciju (sukus) članka. Nadalje u tom pogledu u bitnome navodi (pri citiranju sadržaja izostavljen je poseban način označavanja teksta):

»Tvrdnja drugostupanjskoga suda da informacija iz naslova teksta nije podobna da naškodi časti i ugledu podnositeljice je potpuno netočna. (...) Tekst uopće nije pisan sa namjerom informiranja javnosti već sa ciljem blaćenja neke osobe, ovdje konkretno odvjetnika tj. podnositeljice. To je vidljivo ne samo iz izbora riječi – tražili klijente putem pedofila, već i iz posprdnih navoda da su preko osobe koja je osuđena na deset godina robije zbog silovanja maloljetne kćeri bivših prijatelja tražili klijente koje će uz proviziju od 30 posto zastupati zbog naknade štete protiv države. Dakle, ovdje je u korelaciju silovanja maloljetne kćeri prijatelja stavljena odvjetnička nagrada za zastupanje i u to u sporu protiv države, čime se želi naglasiti koliko su ovi odvjetnici prema mišljenju autora loši.

U ustavnoj odluci broj U-III-1298/12, Ustavni sud je zaključio:

'U konkretnom slučaju, tužiteljica obnaša dužnost sutkinje, čiji rad ima temeljnu ulogu u državi vladavine prava. Zbog takve uloge, rad sudova treba uživati povjerenje javnosti i mora se štititi od neutemeljenih napada (predmet Prager i Oberschlick protiv Austrije, presuda, vijeće, 26. travnja 1995., zahtjev br. 15974/90). Ustavni sud posebno napominje da sudovi, kao i ostale institucije, nisu imuni na kritiku i kontrolu, no ta kritika nikada ne smije prijeći određene granice, a osobito treba jasno razlikovati kritiku i klevetu, o čemu, prema ocjeni Ustavnog suda, podnositelj nije vodio računa kad je objavio sporni članak.'

U konkretnom slučaju podnositeljica je po zanimanju odvjetnica. Iako se ne mogu primijeniti istovjetna utvrđenja kao za suca, i odvjetništvo je po Zakonu o odvjetništvu samostalna i neovisna služba, a za obavljanje zanimanja ključno je osim stručnog znanja i etičnost u postupanju odnosno odvjetnikova čast i ugled, koja je osim za njega osobno, značajna i za obavljanje službe, a sukladno tome i profesionalni rast i razvoj, novčane prihode i ostalo.

(...)

U provstupanjskoj presudi koja je ukinuta od strane Županijskog suda u Velikoj Gorici, sud je vrlo dobro zaključio: 'U pogledu štete i visine štete sud je proveo dokaze saslušanjem tužitelja i svjedoka (...) koji su svi odvjetnici po struci, te se kreću u pravosudnim krugovima i potvrđuju da je vijest imala velikog odjeka u profesionalnim krugovima ali i šire, što je sud prihvatio kao životno uvjerljivo, te da je stavljanje odvjetnika u kontekst nedopuštene suradnje s 'pedofilom u zatvoru' vrlo neugodno ljudskom i profesionalnom smislu, posebno imajući na umu da obavljanje odvjetničke službe ovisi o reputaciji jednog odvjetnika, te je njegov ugled vrlo važan.'

Tvrdnja drugostupanjskog suda da kvalifikacija kaznenog djela jedne od njihovih stranaka ('pedofil') tužiteljima nije objektivno niti mogla nanijeti štetu jer se u svom svakodnevnom radu susreću sa strankama protiv kojih se ili vode kazneni postupci ili su na izdržavanju kazne (...) jest točna u kontekstu zastupanja te osobe u kaznenom postupka, kada sasvim sigurno nitko od stranaka u postupku ne bi tu osobu nazivao pedofilom, ali tvrdnja da je netko (odvjetnik) nabavljao stranke putem pedofila i to onog koji je silovao kćer bivših prijatelja te da je to radio za proviziju od 30 posto kako bi tužio državu, jest doista gnjusna, i osim svega netočna.«

Povredu pretpostavke nedužnosti prvopodnositeljica obrazlaže primjenom mjerila Engel na to pitanje.

Prvopodnositeljica također navodi:

»(...) vidljivo je da su sudovi tumačili zakon na štetu podnositeljice, protivno dotadašnjoj sudskoj praksi, kada su tvrdili da podnositeljica 'nije dokazala da li kod prosječnog čitatelja objava naslova neprimjerenog sadržaja opravdano stvara i ostavlja negativan dojam' i da se oprema ne može gledati odvojeno od teksta.

(...)

Presudom se vrijeđa pravo na pravični postupak i zbog tvrdnje drugostupanjskog suda 'da Večernji list nije slikovnica već dnevna tiskovina u kojoj se informacije prenose pisanom riječju' pri čemu se misli na to da fotografije podnositeljice i prvotužitelja kao i oprema teksta nisu važni niti odlučni, već samo napisani tekst ispod naslova, a što je netočno i protivno sveukupnoj dotadašnjoj sudskoj praksi (...) Potpuno je jasno da bombastični naslovi i fotografije prodaju tiskovine, pogotovo dnevne listove, pa je takvo utvrđenje nepravično i krajnje pristrano i neobjektivno.

(...)

Podnositeljica konačno ističe da je povrijeđeno i njezino pravo na suđenje u razumnom rok.

Tužba je podnijeta još u srpnju 2012. godine, a pravomoćna odluka donijeta je u veljači 2018., a dostavljena podnositeljici u travnju 2018.g, dakle od podnošenja tužbe do pravomoćnosti proteklo je gotovo punih 6 godina, što predstavlja nerazumno dugo trajanje postupka.

Podnositeljica je iscrpila sva pravna sredstva za podnošenje prigovora s ovog osnova.

Podnositeljica je dana 30. rujna 2015. godine podnijela zahtjev za zaštitu prava za suđenje u razumnom roku. Županijski sud u Velikoj Gorici donio je dana 09. listopada 2015. g. Rješenje kojim određuje rok od 6 mjeseci u kojem se mora donijeti odluka u predmetu Gž-1439/15. Ako je viši sud donio odluku u prosincu iste godine, postupak je do pravomoćnosti opet trajao još 2,5 godina, a ukupno 6 godina. Stoga treba zaključiti da upotrijebljeno pravno sredstvo nije bitno utjecalo na ubrzanje postupka, a niti je bilo kompenzatorno, odnosno nije podnositeljici pružilo pravičnu novčanu naknadu zbog povrede njezinog prava na suđenje u razumnom roku.«

Prvopodnositeljica zaključno predlaže usvajanje ustavne tužbe, ukidanje predmetnih presuda i utvrđivanje povrede prava na suđenje u razumnom roku uz dosudu pravične novčane naknade zbog te povrede.

6. Drugopodnositelj u bitnome navodi:

»Promjena stava koja je uslijedila nakon ukidajuće drugostupanjske odluke, bez izvođenja bilo kojeg dodatnog dokaza, nakon ročišta u trajanju od manje od 15 minuta bez bilo kakve relevantne procesne aktivnosti (osim čitanja ukidbene odluke), ukazuje na neprihvatljivo arbitriranje koje se ogleda kroz promjenu stave bez ikakve izmjene činjenične osnove zaključivanja.

(...)

Međutim, objava informacije u rubrici Aktualnosti (sa sadržajem koji zauzima pola stranice) od čega je dominantan naslov koji se odnosi na neistinitu tvrdnju uz objavu fotografije (koja je uzgred rečeno vremenski podosta udaljena od trenutka objave i odnosi se na situaciju iz domene privatnosti) indicijalno ukazuje na izostanak dobre vjere u postupanju medija.

(...)

Izraženi modus postupanja jedan je od načina obmanjivanja,a sastoji se od neusklađenosti naslova i cjelokupne opreme teksta sa tekstom (zato je i takav modus predviđen kao povreda profesionalnog kodeksa).

Sam naslov je ujedno i povreda presumpcije nevinosti budući da se iz istoga može izvesti zaključak kako je krivnja osoba na koju se odnosi dokazana – izražen je u modusu afirmacije.«

Drugopodnositelj zaključno predlaže utvrđivanje povreda ustavnih i konvencijskih prava i ukidanje drugostupanjske presude.

IV. OCJENA USTAVNOG SUDA

7. Polazeći od prigovora podnositelja te okolnosti konkretnog slučaja, za ocjenu osnovanosti ustavnih tužbi mjerodavna su prava zajamčena člancima 29. stavkom 1., 35. i 38. stavcima 1. i 2. Ustava, te prava zajamčena člancima 6. stavkom 1., 8. i 10. Konvencije.

7.1. Navedene odredbe Ustava glase:

»Članak 29.

Svatko ima pravo da ... sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama ...

(...)«

»Članak 35.

Svakomu se jamči štovanje i pravna zaštita njegova osobnog i obiteljskog života, dostojanstva, ugleda i časti.«

»Članak 38.

Jamči se sloboda mišljenja i izražavanja misli.

Sloboda izražavanja misli obuhvaća osobito slobodu tiska i drugih sredstava priopćavanja, slobodu govora i javnog nastupa i slobodno osnivanje svih ustanova javnog priopćavanja.

Zabranjuje se cenzura. Novinari imaju pravo na slobodu izvještavanja i pristupa informaciji.

(...)«

7.2. Navedene odredbe Konvencije glase:

»Članak 6.

PRAVO NA POŠTENO SUĐENJE

(1) Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ... svatko ima pravo da ... sud pravično ... ispita njegov slučaj.

(...)«

»Članak 8.

PRAVO NA POŠTOVANJE PRIVATNOG I OBITELJSKOG ŽIVOTA

(1) Svatko ima pravo na poštovanje svoga privatnog i obiteljskog života, ...

(...)«

»Članak 10.

SLOBODA IZRAŽAVANJA

(1) Svatko ima pravo na slobodu izražavanja. To pravo obuhvaća slobodu mišljenja i slobodu primanja i širenja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. (...)

(2) Kako ostvarivanje tih sloboda obuhvaća dužnosti i odgovornosti, ono može biti podvrgnuto formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom, koji su u demokratskom društvu nužni ... radi zaštite ugleda ili prava drugih ...«

A. Zaštita osobnog i obiteljskog života, dostojanstva, ugleda i časti u kontekstu slobode mišljenja i izražavanja misli (članci 35. i 38. stavci 1. i 2. Ustava)

8. Europski sud za ljudska prava (u daljnjem tekstu: ESLJP) je u nizu presuda koje se odnose na pravo na slobodu izražavanja utvrdio načelna stajališta kako slijedi.

8.1. Sloboda izražavanja predstavlja jedno od temeljnih načela demokratskog društva i jedan od osnovnih uvjeta za njegov napredak i za ispunjenje svakog pojedinca. Pravo na slobodu izražavanja odnosi se ne samo na »informacije« ili »ideje« koje su blagonaklono prihvaćene ili se ne smatraju uvredljivima ili ne izazivaju nikakvu reakciju, nego i na one koje vrijeđaju, šokiraju ili uznemiruju. To zahtijevaju pluralizam, tolerancija i slobodoumlje bez kojih nema »demokratskog društva«. Kako ostvarivanje tih sloboda obuhvaća dužnosti i odgovornosti, ono može biti podvrgnuto formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanima zakonom, koji su u demokratskom društvu nužni. Ta ograničenja moraju biti strogo tumačena, a potreba za njima mora biti uvjerljivo utvrđena (usporedi s predmetima ESLJP-a *Guja protiv Moldavije* [Vv], br.14277/04, § 69., presuda od 12. veljače 2008.; i *Bédat protiv Švicarske* [Vv], br. 56925/08, § 48., presuda od 29. ožujka 2016.).

Drugim riječima, pravo na slobodu izražavanja nije apsolutno pravo. Članak 10. Konvencije, kao ni članak 38. Ustava, ne jamči neograničenu slobodu izražavanja. Sloboda izražavanja može biti ograničena ako je to nužno u demokratskom društvu.

8.2. Test *nužnosti u demokratskom društvu* zahtijeva da sud pred kojim se nađe »zahtjev« za ograničenje nečije slobode izražavanja utvrdi je li ograničenje slobode izražavanja prijeko društveno potrebno i je li ono razmjerno legitimnom cilju, te da za to ograničenje navede relevantne i dostatne razloge (usporedi sa *Satakunnan Markkinapörssi*